

СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ЧИННИК ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Досліджуємо теоретичні засади стимулювання інвестиційної діяльності як чинника оптимізації структури економіки країни на основі висновків класичної та неокласичної шкіл, кейнсіанської теорії та марксистської інвестиційної доктрини.

Competitor N.Ya. Skirka – L'viv commercial academy

The stimulating of the investment business as factor of the optimizing structure economics of Ukraine: theoretical and practical aspects

The theoretical principles of stimulating investment business as factor optimizing structure economics country at the basis of amounts classical and neoclassical schools, keinsian theory and marxism investment doctrines are investigate in the article.

Вступ. Економічна наука ґрунтується на двох фундаментальних засадах: по-перше, матеріальні потреби суспільства є безмежними; по-друге – економічні ресурси є обмеженими. Це означає, що національна економіка постає перед дилемою: неможливим є отримання одразу всього, що є необхідним. Мова йде про вибір між споживанням товарів та послуг сьогодні, або відмову від них, з метою збільшення розміру завтрашнього споживання.

На цьому принципі і формується зміст "інвестування". Економіка завжди стоїть перед вибором: між орієнтирами інвестиційної стратегії, між виробництвом різних товарів та послуг, між різними технологіями виробництва тощо.

Основним критерієм вибору є досягнення максимальної ефективності за умови задоволення, найкращим чином, всіх потреб та бажань суспільства. Критерієм ефективності інвестиційних вкладень є мінімізація витрат ресурсів на виробництво продукції внаслідок цих вкладень. На рівні економічної системи ефективність інвестування може визначатися шляхом зіставлення приросту капітальних вкладень до приросту національного продукту: чим більшим є це співвідношення, тим вищим є показник капіталомісткості національного доходу, тим більшим повинен бути приріст додаткових інвестицій з метою приросту національного доходу.

Вигода (благо), яку отримує суб'єкт господарювання від здійснення інвестування (від кожної наступної одиниці інвестованих ресурсів) називається граничною корисністю. Її розмір зменшується по мірі збільшення залучених інвестиційних ресурсів. Тобто, по мірі насичення ринку товаром або послугою, надання яких здійснюється інвестуванням, орієнтири щодо спрямування інвестицій необхідно змінювати. Це дасть змогу забезпечити найвищу корисність від реалізованих інвестиційних проектів.

Такий підхід повинен визначати вибір пріоритетів інвестиційної діяльності як на загальнонаціональному рівні, так і на рівні конкретної галузі, підгалузі, окремого підприємства. Ігнорування принципів граничної корисності призводить до деформування структури національної економіки, зниження темпів економічного зростання, стагнації виробництва.

Постановка завдання. Метою нашої статті є узагальнити теоретичний досвід стимулювання інвестиційної діяльності як чинника оптимізації структури економіки країни на основі висновків класичної та неокласичної шкіл, кейнсіанської теорії та марксистської інвестиційної доктрини.

Результати. Дохід, що отримує суб'єкт економічної діяльності від продажу додаткової одиниці товару, що виготовляється шляхом залучення інвестицій, називається граничним доходом.

Формування ефективної відтворювальної структури національної економіки вимагає використання частини національного доходу на розширення або покращення (модернізацію) основних та обігових фондів матеріального виробництва; на розширення та реконструкцію, оновлення житлового фонду, лікарень, навчальних закладів, об'єктів культури, спорту, науки; на розвиток "людського капіталу"; на інноваційну діяльність.

Ці напрями і визначають основу сучасного тлумачення категорії "інвестиції". Господарський кодекс України визначає інвестиціями у сфері господарювання "...довгострокові вкладання різних видів майна, інтелектуальних цінностей та майнових прав в об'єкти господарської діяльності з метою одержання доходу (прибутку) або досягнення іншого соціального ефекту" [1, с. 167].

Інвестиції – це основний інструмент формування макроекономічних пропорцій, які визначають темпи економічного розвитку країни. В умовах командно-адміністративного типу економічної системи зміст терміну ототожнювався із поняттям "капітальні вкладення". Тобто, найбільш вагомим чинником розвитку економіки країни визначалась сфера матеріального виробництва. Щодо виділення економічних ресурсів на соціальні об'єкти, то діяв "залишковий принцип".

Водночас, світовий досвід доводить, що вкладання в соціальну інфраструктуру є досить ефективними. Оскільки саме "людський капітал" та його кінцевий "інтелектуальний продукт", визначають сьогодні економічне положення країни у світовій ієрархії держав.

У сучасних умовах короткострокові та довгострокові інвестиції є важливими засобами послаблення наслідків та формування передумов виходу з економічних криз, забезпечують структурні зрушення в національній економіці та формують принципи науково-технічного прогресу. Активізація інвестиційної діяльності є одним з дієвих інструментів соціально-економічних перетворень.

Стосовно формування характеристик "ефективної" та "оптимальної" економічної структури, то важливими проблемами є:

- теоретичне та практичне обґрунтування взаємозв'язків та взаємозалежностей капітальних вкладень та структурних зрушень в економіці;
- визначення пріоритетів у галузевій та територіальній структурі інвестицій, а також у середині основних сфер суспільного виробництва: сфері матеріального виробництва та виробництва матеріальних послуг; сфері нематеріального виробництва та виробництва нематеріальних послуг.

При визначенні участі інвестицій у процесі суспільного відтворення (як системи виробництва, розподілу, обміну та кінцевого споживання), то

найбільш вагомою є їх роль на першій стадії руху сукупного суспільного продукту – стадії виробництва. В економічній літературі вони визначаються як "...сукупність витрат, що реалізуються у формі довгострокових вкладень капіталу в промисловість, сільське господарство, транспорт та інші галузі господарства" [2]. Процес створення та використання інвестиційних ресурсів визначається як інвестування, тобто "...вкладання інвестором інвестицій в що-небудь" [2].

Структуру інвестицій можна відобразити за допомогою наступної схеми (рис. 1):

1. Частина інвестиційних ресурсів (у вигляді реальних або фінансових інвестицій) спрямовується на відновлення та підтримання діючих виробничих потужностей, тобто на забезпечення простого відтворення.
2. Друга частина інвестиційних ресурсів – це вкладання коштів у виробничі фонди, що створюються, та виробничий апарат, що відновлюється. Це чисті інвестиції, які забезпечують процес розширеного відтворення.

Рис. 1. Структура інвестицій

Наступна частина – це інвестиції, споживання яких "відкладають" на наступні періоди, з метою використання їх в майбутньому. Це створення товарно-матеріальних запасів, які виконують балансує роль у стабілізації ситуації на товарному ринку.

Інвестиції в людський капітал та інтелектуальний продукт – це витрати на освіту, наукові дослідження, підготовку кадрів. На макроекономічному рівні це інвестиції в соціальну сферу та соціальну інфраструктуру, а також покращення демографічних показників.

Інвестиції у виробничу та соціальну інфраструктуру, пов'язані з виробництвом матеріальних послуг (транспорт, зв'язок, торгівля, комунальні послуги, побутові послуги) та виробництвом нематеріальних благ (освіта, медицина, культура).

Існують різноманітні шляхи покращення структури інвестицій. Серед них першочергове значення мають наступні:

- удосконалення відтворювальної структури інвестицій (підвищення частки капітальних вкладень у технічне переозброєння і реконструкцію діючих виробничих потужностей при зниженні частки створення нових);
- покращення технологічної структури створення нових виробничих потужностей (залежно від виду робіт і затрат на створення й удосконалення основних фондів);
- підвищення ролі інтелектуального продукту у формуванні матеріально-речової структури сукупного суспільного продукту (розширення частки наукомістких галузей та сфер діяльності);
- покращення ефективності капітальних вкладень шляхом впровадження результатів науково-технологічного продукту.

В процесі формування оптимальної галузевої структури національної економіки інвестиції також виконують важливу структуротвірну функцію. Від того, в які сфери, галузі або види виробництва спрямовуються реальні, фінансові та інтелектуальні інвестиції залежить майбутня структура економіки країни.

Не можна погоджуватися з визначенням будь-якого виду інвестиційної діяльності як позитивним моментом економічного розвитку. Інвестиції можуть бути "помилковими", тобто спрямованими в малоперспективні сфери, галузі або види підприємств. Ці "помилкові" інвестиції характеризують відхилення структури економіки від оптимального стану і призводять до не-ефективного використання обмежених ресурсів.

Для досягнення стабільного економічного зростання, інвестиційні ресурси повинні бути спрямовані в ті галузі, які забезпечують максимальний економічний ефект та підвищення конкурентоспроможності економіки країни.

Загалом, конкурентоспроможність країни визначається її здатністю виготовляти потрібні товари та послуги, а також знаходитися на передньому плані в питаннях впровадження нової техніки та випуску готової продукції. А це, по-своєму, потребує спрямування інвестицій – людей та виробничого капіталу – на стимулювання структурної перебудови та переходу ресурсів зі старих галузей і підприємств до нових, шляхом впровадження відповідних інвестиційних програм.

Саме при визначенні галузевої структури, на нашу думку, важливим є формування механізму державного регуляторного впливу. Оскільки основною метою будь-якої інвестиційної діяльності здебільшого є максимізація отриманих прибутків, то без активної державної політики, інвестиційна діяльність буде характеризуватися постійними "переливами" капіталу (як в грошовому, так і у реальному виразах) з галузі в галузь, від підприємства до підприємства.

Приватні інвестиції визначаються рівнем прибутковості конкретної галузі, підгалузі, виробництва, і саме вона визначає інвестиційну привабливість окремого елемента галузевої структури національної економіки.

Стосовно розвитку основних груп галузей, що визначають структуру нефінансових корпорацій, то регулювання інвестиційної діяльності також пов'язано зі швидкістю та рентабельністю окремих галузей. Найбільш при-

бутковими та високорентабельними галузями, з швидкою обіговістю капіталу є галузі І групи – ті, що пов'язані з видобуванням ресурсів.

Проте для суспільства, для національної економіки загалом, важливим є формування кінцевого циклу виробництва готової продукції. Саме обсяг виробництва кінцевої продукції визначає зростання основних макроекономічних показників (ВВП, ВВП на душу населення тощо), які і визначають кількісні характеристики економічного зростання.

Елементи державного впливу повинні бути спрямовані саме на розвиток другої групи галузей (пов'язаних з виробництвом готової продукції), та, особливо, третьої (сферою послуг). Результатом цього впливу повинна стати інноваційно-інвестиційна модель розвитку галузевої структури економіки країни. Покращення структури національної економіки в територіальному (регіональному) розрізі також забезпечується шляхом активізації інвестиційної активності держави або приватних інвестицій у розвиток територіальних утворень.

Збалансований, рівномірний розвиток економічних районів, регіонів та інших територіальних утворень – це основа стабілізації та поступального економічного зростання. Основними заходами формування ефективної інвестиційної діяльності в регіональному розрізі є окремі преференції за умови збільшення інвестиційної активності в конкретному регіоні або територіальному утворенні. Прикладом може слугувати практика створення спеціальних економічних зон та зон з привабливим інвестиційним кліматом. З одного боку, це забезпечує прискорений розвиток окремих територій за рахунок збільшення "переливу" капіталу; з другого – є чинником покращення збалансованості зовнішньоекономічної діяльності (якщо основним типом залучених інвестицій є саме іноземні інвестиції). У цьому випадку з боку держави важливим є створення відповідної правової та нормативної бази, а також забезпечення гарантій інвесторам.

Інвестиційні аспекти формування ефективної соціальної структури національної економіки пов'язані, здебільшого, з розвитком соціальної інфраструктури та функціонуванням ринку праці.

Залучення інвестицій у систему галузей національної економіки, діяльність в яких спрямовується на задоволення соціально-культурних, духовних та інтелектуальних потреб людини (охорона здоров'я, освіта, культура, мистецтво, роздрібна торгівля, громадське харчування, житлово-комунальне господарство, побутове обслуговування населення) є основним чинником покращення якісних характеристик економічного зростання.

Інвестиції в "людський капітал" забезпечують покращення характеристик ринку трудових ресурсів. Через демографічні зміни, значну міграцію трудових ресурсів цей тип інвестицій переходить зі сфери загальнодержавних інтересів, до сфери інтересів конкретних підприємств (тобто на мікрорівень). Товаровиробник стає зацікавленим не стільки в залученні додаткових трудових ресурсів (екстенсивний аспект розвитку підприємства), скільки в покращенні якісних характеристик вже наявних ресурсів праці, та створенні "трудоного потенціалу" (інтенсивний аспект розвитку). Посилення територі-

альної та професійної мобільності робочої сили та субсидування частини витрат підприємств на перепідготовку та підвищення кваліфікації працівників, сьогодні є основним чинником покращення ринку трудових ресурсів країни.

Покращення секторальної структури економіки країни пов'язані з інвестиційною діяльністю в умовах зміни форм власності. Процес роздержавлення (тобто перехід з державної форми власності в приватну, або колективну) передбачає активізацію інвестиційної діяльності. Проте цей процес не повинен ставати основною метою діяльності держави, та виконувати тільки функцію поповнення дохідної частини бюджетної системи країни. Існування державного сектора економіки – це основа стабільності (як соціальної, так і економічної) розвитку національної економічної системи змішаного типу.

Крім цього, при визначенні аспектів покращення інвестиційної активності важливим є зростання частки середніх підприємств у загальному обсязі інвестиційних ресурсів. Великі підприємства спроможні активно здійснювати інвестиційну діяльність, оскільки мають значні фінансові та реальні ресурси. Крім того, на рівні великих підприємств спрощується можливість впровадження надсучасних технологій та результатів НТР.

Малі підприємства вимушені займатися інвестиційною діяльністю, оскільки це основа їх виробничо-господарської діяльності.

Не менш важливим є визначення джерел та засобів формування інвестиційних ресурсів у сучасних умовах. Якщо розглядати національну економічну систему загалом, то джерелами інвестиційних вкладень виступають фонд заміщення, у вигляді амортизаційних відрахувань, та фонд накопичення, як частина національного доходу. На рівні суб'єкту економічної діяльності інвестиції можуть здійснюватися за рахунок:

- власних фінансових ресурсів інвесторів (прибутки, амортизація, грошові накопичення, заощадження громадян, юридичних осіб тощо);
- залучених ресурсів (пайові вклади, а також кошти, отримані від продажу акцій та облігацій);
- бюджетні інвестиційні асигнування;
- позикові фінансові ресурси (банківські та бюджетні кредити, облігаційні займи).

Сучасний багатоканальний варіант формування інвестиційних ресурсів є результатом еволюції теорії формування сприятливих умов інвестиційної діяльності в національних економіках. Представники класичної школи (Вільям Петті, Франсуа Кене, Адам Сміт, Давід Рікардо) визначали основним джерелом формування інвестицій прибуток.

Англійський економіст Вільям Петті аналізував прибуток, який залежить від величини заробітної плати та реальної ренти. Щоб забезпечити значні обсяги інвестицій, рівень заробітної плати, на його думку, необхідно звести до мінімуму засобів існування. Високі прибутки дадуть змогу капіталістам розширити виробництво [3, с. 15]. Ще один видатний англійський економіст Адам Сміт у роботі "Дослідження про природу та причини багатства народів" (1784 р.) пише: "Загальний капітал всіх членів нації зростає...внаслідок постійного накопичення і додавання до нього того, що вони зберігають зі свого

доходу [4, с. 388]. Тобто процес інвестування здійснюється за рахунок надлишку доходів, що не були спожиті.

Давід Рікардо у "Началах політичної економії" дає власне трактування проблеми інвестування капіталів. Основою його системи стає теорія заробітної плати, прибутку й ренти, як форма доходу. На думку Рікардо економічна динаміка залежить від структурування доходів.

Прибуток, за Рікардо, лише тоді має значення, якщо він спрямовується у виробничу діяльність: "...ніхто не нагромаджує інакше, ніж з метою застосування продуктивно нагромадженого капіталу; оскільки тільки лише за такого використання останній впливає на прибуток" [4, с. 469]. Зменшення прибутку внаслідок зростання розміру заробітної плати "...призупиняється через повторні проміжки часу завдяки удосконаленню в машинах, що застосовуються у виробництві..., та відкриттям в агрономічній науці, які дають змогу нам зберегти частину праці..." [4, с. 468].

Доцільність використання залучених інвестиційних ресурсів обґрунтовується у праці французького економіста Жана Батиста Сея "Трактат з політичної економії", який стверджує, що: "...неможливо вести ніяке промислове підприємство, не використовуючи на нього капіталу... Частина цього капіталу майже завжди становить власність підприємця, другу ж, дуже часто, він отримує в борг" [5].

Марксистська інвестиційна доктрина ґрунтується на особливих принципах економічного аналізу. Карл Маркс теж розкриває інвестиції, як функцію від прибутку, але вважає, що інвестиції не пов'язані з розміром заробітної плати, та не залежать від її величини.

Основною метою інвестування є отримання додаткового прибутку. Карл Каутський у дослідженні "Економічне вчення Карла Маркса" відзначав: "...з форми товарного виробництва розвивається нова форма руху... гроші-товар-гроші... Гроші, які на початку колообігу викидаються в обіг, не віддаються назавжди, а лише авансовані. Вони знову повертаються до першопочаткового власника. Сам колообіг вже не є замкнутим в самому собі, а постійно повторюється...: авансовані гроші повертаються назад для того, щоб знову бути кинутими в обіг..." [6]. Попит на інвестиції буде існувати доти, доки вкладені засоби даватимуть хоч найменший зиск.

Трансформація класичної інвестиційної концепції відбулася під впливом змін у самій класичній теорії. Представники неокласичної концепції погоджувалися з необхідністю регулювання економічного розвитку країни, проте обмежувалися лише інструментами виваженої грошово-кредитної політики. Ірвінг Фішер визначив інвестиційну модель економіки, яка здійснює саморегулювання за допомогою "норми доходів понад витрат" та "ставки проценту". Формування позичкових джерел фінансування інвестицій залежить від суб'єктивних мотивів домогосподарств, що позначаються на обсягах заощаджень: чи зберігати, щоб спожити потім, чи споживати позичене.

Держава, шляхом зміни величини грошової пропозиції, здатна, в короткостроковому періоді, забезпечити зниження відсоткових ставок, тим самим стимулювати інвестиційну активність. У довгостроковому періоді це

призведе до прискорення інфляції, уповільнення темпів економічного зростання, та згортання інвестиційного потенціалу ("правило Фішера").

Стимулювальна фіскальна політика призводить до звуження інвестиційної можливості суб'єктів господарювання та загострення фінансових проблем. Артур Пігу – автор концепції "економіки добробуту" – зазначав, що зростання обсягів соціального добробуту безпосередньо залежить від інвестиційної активності в суспільстві. У центрі уваги Пігу постає проблема формування державою інвестиційного середовища. Як засоби впливу на формування відповідного інвестиційного середовища він виділяє інструменти грошового та фіскального регулювання, капіталовкладення за рахунок бюджетних витрат, та методи адміністративного впливу держави на процеси ціноутворення, умови конкуренції тощо.

Окремі представники неокласичної теорії у 20-30-х роках ХХ сторіччя обґрунтовували роль монополії в розвитку економіки. Йозеф Шумпетер – визначав монополії рушієм прогресивного розвитку, оскільки саме вона спроможна акумулювати великі обсяги коштів для впровадження інвестиційних та інноваційних проектів. Інноваційну діяльність Шумпетер визначав як таку, що штовхає суспільство вперед, забезпечує розгортання цілої низки нових виробництв, а відтак, є центром інвестиційної діяльності суспільства.

Матеріальну базу зміни структури, на думку економіста, становлять кластери нововведень, що несуть в економіку заряд технологічного прогресу. Перехід на нові технології обумовлює структурні зрушення, оскільки змінюється розподіл праці у виробничих ланках, між галузями, між територіями, секторами.

Вагомого значення проблемі державного регулювання інвестиційних процесів надавав Джон Мейнард Кейнс. Він вважав інвестиціями "...будь-який приріст цінності капітального майна незалежно від того, складається воно з основного або ліквідного капіталу (накопичення запасів готової продукції або незавершеного виробництва)" [7]. В основі його версії інвестиційної теорії лежить поняття граничної ефективності капіталу, яка залежить від очікуваного інвесторами розміру чистого доходу, протягом певного періоду. Тобто залежить від песимізму або оптимізму інвесторів.

Серед основних чинників, що впливають на величину інвестованих ресурсів Кейнс виділяє:

- очікувану норму чистого прибутку, що залежить від витрат на інвестиції та відсоткової ставки;
- оподаткування (при зростанні податкового навантаження проходить процес зменшення рівня доходу від інвестиційних проектів та попиту на інвестиції);
- науково-технічний прогрес;
- наявний на підприємстві або галузі новий капітал;
- очікування інвесторів стосовно внутрішньополітичної ситуації, умов оподаткування, ситуації на біржах тощо.

Згідно з уявлень кейнсіанської теорії, джерелами інвестування поряд з поточними заощадженнями виступають і готівкові заощадження населення (домогосподарств) та кредитних установ, що збільшують пропозицію грошей. Причому незалежно від того, що "...загальна сума заощаджень є сукупним результатом дій великої кількості окремих споживачів, а величина інвес-

тицій – сукупним результатом дій індивідуальних підприємців, ці дві величини повинні бути рівними між собою, оскільки кожна з них дорівнює перевищенню доходів над споживанням" [7]. З того, що "...рішення про інвестування вдалося втілити в життя..." витікає "...або скорочення споживання, або розширення доходу" [7].

Таким чином, "...індивідуальні заощадження у такому ж ступені сприяють поточним інвестиціям, в якому воно зменшує поточне споживання" [7]. Якщо основним джерелом формування інвестицій є саме заощадження населення (в будь-якій формі), то зростання обсягу інвестиційних ресурсів напряду пов'язано зі зменшенням розміру поточного споживання. А це, по-своєму, є чинником уповільнення економічного розвитку країни.

Якщо ж джерелами інвестування виступають банківські кредити, то це дасть змогу підприємцю "...провести додаткові поточні інвестиції, для яких у нього не вистачало б грошей; в такому випадку обов'язково зростуть доходи, причому останні, збільшаться на суму більшу, ніж величина додаткових інвестицій" [7].

Згідно з висновками кейнсіанської теорії в промислово-розвинених країнах бажання домогосподарств утворювати заощадження буде випереджати бажання інвестувати. В такому разі ті індивідууми, що утворюють заощадження програють, оскільки недостатній рівень сукупного попиту буде призводити до скорочення виробництва та росту безробіття. До того ж подібне положення буде зберігатися до того моменту, поки зменшення рівня доходів не призведе до врівноваження розміру заощаджень з планами інвесторів.

Для послаблення впливу недостатнього рівня сукупного попиту, що призводить до проявів макроекономічної нестабільності, Кейнс виступає за активну інвестиційну політику: "...заходи держави є тут як фактор, що врівноважує та має за мету забезпечення такого росту капітальних вкладень, що наближення до точки насичення проходило б темпами, що не спричиняють значного навантаження на життєвий рівень сучасного покоління" [7]. Формування інвестицій за рахунок державних джерел забезпечує розширення обсягів інвестування без зменшення рівня поточного споживання домогосподарств.

Висновки. В умовах ринкової економіки процес інвестування є вільним і регулюється, здебільшого, механізмами ринкової саморегуляції. Проте існують окремі обставини, що викликають необхідність державного впливу на інвестиційні процеси. Серед них:

- наявність значного державного сектора в економіці країни (держава, як власник великих підприємств, визначає структуру суспільного виробництва);
- держава є фінансовим та стратегічним інвестором;
- необхідність оптимізації структури національної економіки шляхом проведення політики економічних трансформацій;
- значна залежність від імпорту на товарному ринку країни вимагає проведення заходів протекціонізму.

Без формування елементів активної державної політики у цій сфері можливим є виникнення негативних, кризових аспектів розвитку.

Література

1. Господарський кодекс України: Офіційний текст. – К.: Кондор, 2003. – 208 с.
2. Словник економічних термінів. [Електрон. ресурс]. – Доступний з: <http://www.job-portal.com.ua>.
3. Ринок/ Упорядковано А.А. Чухно. – К.: Україна, 1995. – 448 с.
4. Антология экономической классики. Предисловие И.А. Столярова. – М.: МП "ЭКОНОМ", "КЛЮЧ", 1993. – 475 с.
5. Жан-Батист Сей. Трактат по политической экономии. [Електрон. ресурс]. – Доступний з: <http://ek-lit.aqava.ru>.
6. Карл Каутський. Экономическое учение Карла Маркса. [Електрон. ресурс]. – Доступний з: <http://ek-lit.aqava.ru>.
7. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег. [Електрон. ресурс]. – Доступний з: <http://ek-lit.aqava.ru>.

УДК 630*582.894

Доц. О.О. Солтисік, канд. екон. наук – Дрогобицький державний педагогічний університет

ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Запропоновано факторний аналіз динаміки розвитку регіону на основі використання даних міжгалузевого балансу, що дозволив виокремити у всій сукупності економічних показників розвитку виробництва основні та на їх базі побудувати інтегрований показник ефективності виробництва.

Ключові слова: економіко-математичні моделі, факторний аналіз, ефективність виробництва, ефективність витрат, витратоємність.

Assist. prof. O.O. Soltysik – Drohobych State Pedagogical University

Factor analysis of region's economic development dynamics

The following article deals with the factor analysis of region's economic development dynamics on the basis of data usage of balance between the branches. It allowed us to define the basic economic indices of production development and to build a production efficiency integral index on their basis.

Keywords: economic and mathematical models, factor analysis, production efficiency, expenses' efficiency, expenses' capacity.

Економічний розвиток суспільства повинен рухатися по шляху використання місцевих ресурсів, впровадження енергетично ефективних проєктів, матеріалів, що не наносять шкоди здоров'ю і навколишньому середовищу. Країнам варто розробити національні програми заохочення енергозберігаючих технологій, а також технологій, що використовують енергію сонця, води, вітру і біомаси.

Сталий розвиток екосистем – це насамперед збереження і раціональне використання природних ресурсів.

Об'єктивна оцінка соціально-економічного стану регіонів, обґрунтування концепції їх розвитку неможливі без використання описових схем (моделей економічного розвитку), в яких в формалізованій, математичній формі знаходить віддзеркалення ступінь впливу поточної економічної діяльності регіону на майбутнє при даних природних, трудових і економічних ресурсах регіону.